

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

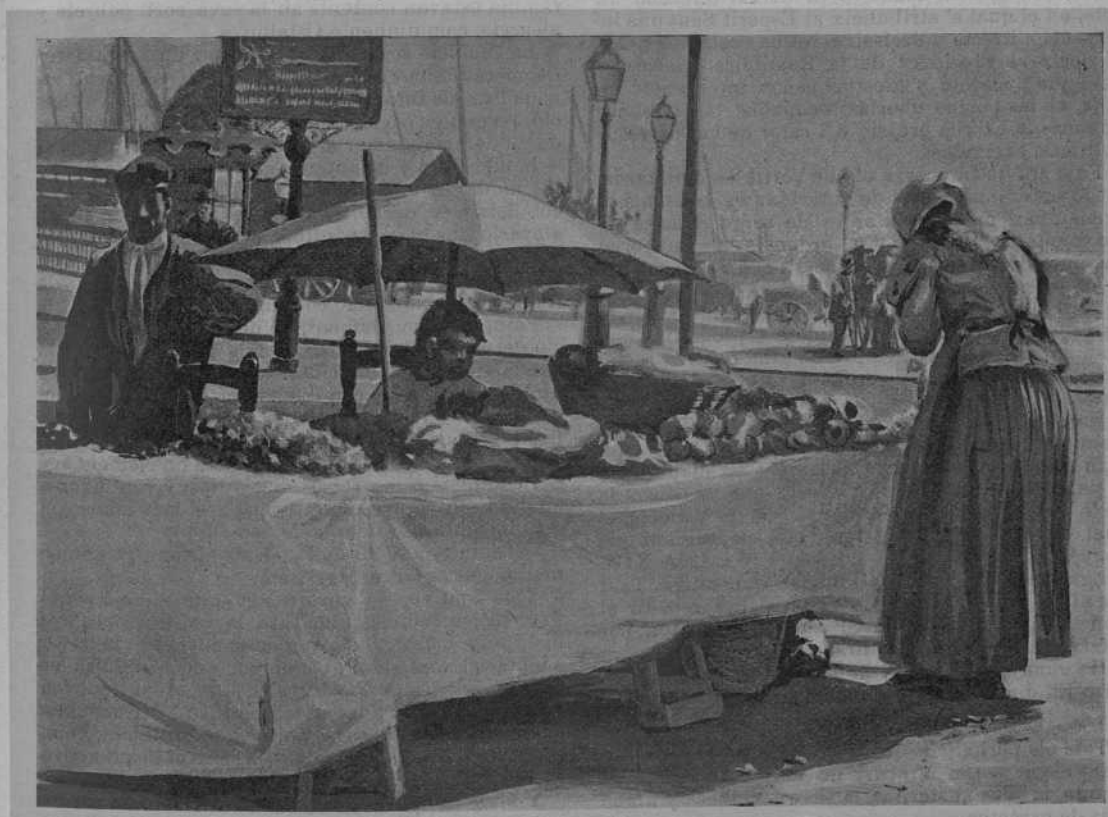
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

QUADRETS BARCELONINS

A la plassa de la Pau,

HISTORIA DEL SUERO CABALLAR

Senzill dissenyo qu' explica—cóm se treu y cóm s' aplica.

CRÓNICA

PER últim, á la sexta vegada de treure fum la famosa xamaneya del Vaticá, va sentirse resonar dintre del tancat edifici un gran picament de mans, y 'l públich congregat á la Plassa de Sant Pere, comprment que havia arribat l' hora de l' apoteoseis, exclamá:—*Papam habemus*.

Sis escrutinis fou necessari realisar, després de tres días de tentativas, componendas, transaccions y esforsos de tota mena, pera deixar terminat un acte, en el qual s' atribueix al Esperit Sant una intervenció directa y decisiva. No ha costat may tant d' elegir al President de la República francesa y aixó que l' elecció s' efectua sense intervenció divina, ab las portas obertas, ocupadas las tribunas públicas, y baix la pressió y 'l calor de las passions políticas, excitadas.

Fins ara 'ls francesos n' han sortit en una tarde: tot lo més ab un parell de votacions en las quals hi prenen part prop de un miler de representants entre diputats y senadors. Els cardenals en cambi eran seixanta dos, y han necessitat tres días y sis votacions pera posarse de acort.

Pero al últim n' han sortit... y fins sembla que n' han sortit bastant be, ó á lo menos produhint una gran sorpresa, qu' es sempre un gran recurs dramátich, el que afiansa y corona l' interés del espectador.

En efecte, ni l' elecció de 'n Rampolla, ni la de 'n Vanutelli, ni la de 'n Gotti, ni la de l' Oreglia qu' eran els que ab més encarnissament se disputaban la tiara, hauria produhit l' efecte que ha causat la de 'n Joseph dal Sarto, el Patriarca de Venecia, el qual era qui més lluny tenia del pensament que pogués arribar á ser el successor de Lleó XIII. Ningú pensava ab ell, y ell menos que ningú. Tant era aixis que al sortir de Venecia per' assistir al Cónclave, prengué bitllet d' anada y tornada, per estalviarse unas quantas liras.

Ha guanyat la tiara, y ha perdut el bitllet de retorn. Ell dirá si en aquest cambi hi ha fet negoci.

***

Tots els periódichs que s' ocupan del Papa novament elegit están d' acort en encomiar las sevas virtuts, la seva austeritat, la seva sencillesa y afabilitat de carácter.

Procedeix de las capas populars, al revés de la

immensa majoría dels Pontífices. Son pare era agutzil de un poble de Sicilia. La familia que li queda ocupa una posició modesta: te un germá negociant de vins á Mantua; y quatre germanas, dos de las quals vivían ab ell á Venecia, la tercera muller del sagristá de Salzano y l' última casada en un hostaler de Riese, 'l poble natal del nou Pontífice. De manera que no pot dirse que desde la brillant posició que ocupava dintre de la gerarquia eclesiástica, s' hagués cuidat may d' enriquir als seus... y molt be que feya, si ni ell s' enriquí tampoch, y si tenia com devia tenir la persuasió de que tots els de la seva familia estavan contents ab la seva sort: pobrets y alegrets, com diuhen á Catalunya.

La condició social del nou Papa de un carácter democrátich tan acentuat, y tan ben sostingut, segons tots els informes, fins á l' hora de la seva elecció, respon en certa manera á las ansias de senzillés, de moderació y amor al próxim, que sent una part —la més pura y desinteressada— de aquesta socie tat moderna envenenada per l' ambició y per la cobdicia més desenfrenada. De manera que si per elevarlo fins al soli pontifici, el Colegi de cardenals s' hagués inspirat tan sols en l' origen humil y en las condicions peculiars del favorecut, s' hauria de reputar la seva elecció com inmillorable.

Pero, desgraciadament, no deu ser aixis. L' elecció del cardenal dal Sarto, es filla de la competencia irreductible dels ambiciosos aspirants á la successió de Lleó XIII. Com cap d' ells pogués arribar á reunir els dos tersos de vots del Cónclave, quedant en la situació dels jugadors de damas que fan taulas, van sortir de compromís, escullint á un element agé per complert á las sevas discordias, y van fixarse en dal Sarto, creyentlo tal vegada el més manso; el més insignificant de tots.

—Tenintlo á n' ell de Papa—s' dirían—ja que no hem pogut segar, espigolarem.

Y de aquí ve, qu' encare avuy, no s' haja pogut fixar ni per indicis quina será la política del Papa nou, puig mentres els uns, prenent peu de haver adoptat el nom de Pio, creuhen que restablirà las intransigencias de Pio IX, altres, recordant que fou sempre un bon y fidel amich de Lleó XIII, creuhen que continuará la seva política oportunistista, comprant ab la seva benevolencia sistemática l' apoyo sabrés y regalat de tots els poders constituhits.

Y aixis cada cardenal y cada camarilla de cardenals, tant per ells en particular, com per las forsas y tendencias que dintre de l' Iglesia y fora de l'

Iglesia representan, l' associen á las sevas aficions y als seus interessos.

Perque, ab tot y la seva infalibilitat, el Papa es un poder subjecte á tota mena de influencias independents de la seva voluntat, proclamada com superhumana, com divina.

Crech que 'l cardenal dal Sarto ha donat un pas en fals, no conservant el seu nom de pila. ¿Quin altre nom podria escáureli millor que 'l de Joseph? ¿No era per ventura, la més viva representació de la seva humilitat, de la seva bondat, de la seva senzillesa de caràcter? ¿A qué, donchs, canbiarse'l?

Ell li hauria servit millor que 'l de Pío, y 'l de

Lleó y altres que figuran en la cronologia pontificia, per inaugurar una política propia, característica, ben seva, que no se semblés á la de cap dels seus antecessors, que pel contrari, signés oposada diametralment á la de la immensa majoria d' ells. ¿Quina política podria ser aquesta? Senzillament, la de no fer política de cap mena, á fi de restablir en tota sa puresa la fe y la caritat de una religió que avuy ja no la coneixeria el que va crearla.

¡Quina missió més hermosa! ¡Quin empenyo més acomodat al caràcter bondados, auster, caritatiu que tothom ha vingut atribuhint fins ara al cardenal dal Sarto!

Pero per realisar aquesta obra hauria de comen-

sar per rompre la clausura del Vaticá. Jesucrist no va tancar-se may: va corre sempre pel mon consolant al afligit y predicant la doctrina pura de la redempció. ¿Per qué 'l Papa, tenintse com se te, per son successor aquí en la terra ha de seguir una conducta tan distinta, tan oposada á la del Mestre?

El nou Pontífice podria renunciar á la opulencia de la morada vaticana, que ha de mortificar sa ingénita senzillesa: hi ha en ella tresors artístichs de gran preu, tresors en diner y valors incalculables, ¡quina gran obra no fora vendre'ls, liquidarlos, destinant els seus productes á mitigar, á abolir la miseria física y moral de la humanitat!

Quan més pobre sigués el representant de una religió de pobresa, més venerat se veuria.

Y quant més lliure en els seus moviments, en els seus actes y en las sevas resolucions, millor podria vetllar per la puresa de la religió, millor podria evitar que 'l temple se li omplís de mercaders.

Pero ja veurán com no será aquest el camí que seguirá, ni encare que volgués li permetrian. Com á Papa 'l han aclamat, y si tal feya 'l proclamarian boig.

La dignitat papal porta fatalment aparellada la clausura. O pre-oner del Vaticá, ó pensionista en un manicomí.

Joseph dal Sarto al perdre 'l nom, ha per-

EL PROGRAMA DE 'N MARIAL

—Senyora, ja ho veu; pel poch temps que ha de durar el meu mando, no tinch mes programa que aquest: *La netedat es mitja vida.*

VIATJE D' IDA Y VUELTA,

—¡Eh, vóltal!... ¡Quin senyor mes ximple!... ¡Porta un burro al automòvil!...

—Ara veurán aquells papanatas si 'l portar un burro al automòvil es cosa de ximplés.

dut el bitllet de tornada á Venecia. Si es l' home que diuen, senzill y modest se fa necessari compadeixe'l.

Diumenje, ab gran pompa oriental, van coronarlo. Millor li hauria sigut que l' haguessin coronat d' espinas.

P. DEL O.

NITS DOLOROSAS

¡Nits d' istiu, claras, serenas,
sou per mí nits dolorosas,
que afegiu á mon cor penas
llevantme ilusions hermosas!

¡Quánts cops en la balconada
de la meva casa vella
ha rellegit ma mirada
mon pervindre en cada estrella!

¡Quánts cops ab veu vibradora
que l' ayre, bronzint, imita,
m' ha ferit axordadora
la campana de l' hermita!

Y he sentit com me cridava
y ab sa llengua extranya 'm deya,
que la mort no m' estimava
perque la vida m' atreya!

...Pero nó, que quan somorta
la carn, sobre 'l llit somnia,
ve la mort, truca á la porta
y m' abraça cada día!

ANGEL VILANOVA

CLAR Y CATALÁ

—Bonas tardes.

—¡Quín honor per aquesta casa! Passi, senyora! (La senyora es la Pubilla, la invicta Barcelona, que 's digna venir en persona á la nostre redacció).

—Vosté dirá en qué podém servirla.

—¿Qu' es aixó de aquesta rifa que 'l projectista Boladeres tracta de celebrar, en cas de conseguir l' autorisació necessaria?

—Crech que 'l bon senyor té 'l propòsit de recu-

llir quartos pera organisar—diu ell—unas festas de la Mercé que «donguin la hora.»

—Donchs farà 'l favor de posar en el seu periódich que l' idea de don Guillem es un solemne desatino...

—Com la majoria de las ideas que concebeix l' agricultor de Maldá.

—Y que apart de que la tal rifa, si arribava á realisar-se seria un desastre, el propòsit de fer aquest any festas se 'm figura altament inoportú.

—¿Que no van deixar-la contenta las del altre any?

—Si s' exceptúa als que van ficars'hi alguna cosa á la butxaca, dupto que hi deixessin á ningú. ¿Qué 'ns van portar las ditxosas festa? Una serie inmensa de planxas y papers ridiculs; un planter de qüestions, algunas de las quals encare duran, y una demostració evidentissima de que aquí pera celebrar festas es necessari prepararnos ab la deguda anticipació.

—¿Planxas, diu? ¿Papers ridiculs? ¿De quíns papers ridiculs parla?

—¿Ja no 's recorda d' aquell bé de Deu de Comissions que per tot arreu apareixian com caygudas del cel? Van sortir mes comissions que carrers hi ha á Barcelona, ab lo qual á mes de posarse de manifest fins ahont arriba la vanitat humana, va conseguirse com á primer resultat convertir las nostras vías públicas, salvant contadas excepcions en un mostruari de bunyols que no hi havia per ahont agafarlos.

—Bé, sí; pero en mitj d' aquest pilot de palla, ¡quinas espigas mes granadas sortían de tant en tant! Per exemple, l' adorno del carrer de Fernando...

—Un adorno, que no 's va poguer iluminar no sé si per escassés de ble ó per falta d' oli.

—¿Y la famosa cabalgata artístich-industrial?

—Una cabalgata que va comensar á deixarse veure deu horas després de l' anunciada, quan ja la gent, cansada d' esperar-se, badallant y estornudant, se 'n havia anat á dormir.

—A pesar de tot els pagesos van divertis'hi de veras...

—El pagesos lo que van fer va ser entornarse'n

ENTRE GOMOSOS

CAMPESTRE

—¿Qué me 'n dius del coll?
—¿El Coll?... No hi he estat may.

y si 't balla pel cap, ferte una hisenda
igual qu' un Paradís,

Tú demanas també tenir piano,
salóns plens d' esculturas y miralls,
y passejar ab cotze. xano, xano,
tirat per sis caballs.

Mes si tant, per casarnos, bona mossa,
m' exigeixes, no sé com ho farem;
perqué si per Nadal no trech la grossa,
ó t' ho pintas al oli, ó no 'ns casém.

AMADEU DORIA

Camptorrat, 11 d' agost
de 1903

Amich Crosbis: Al rebre aquesta carta t' enterarás de dugas cosas: de que no 'm trobo á Barcelona y de que visch en un poble d' alta montanya, poble hermosísim á tota ponderació, y del que tal vegada no has sentit á parlar en ta vida.

Precisament per xó, per ésser ignorat de la majoria dels morials, endevinarás desseguida que 's tracta d' un lloch deliciós. Renuncio á ferte una descripció minuciosa d' aquesta petita Arcadia, y no te la fa:é, nó porque no m' hi vegi en cor, sinó porque *la tal sería lata*, es á dir, cuánto de may acabar. [Tantas son las bellas que tancan aquest trosset de terra catalana que s' anomena Camptorrat!

¡Y qué n' es de deliciosa la vida al camp! Jo, que may m' havia mogut de l' asfixiant y *vagarosa* ciutat de Barcelona, y dich *vagarosa* per ser aquesta la Meca de las vagas, no 't pots *afigurar* lo que disfruto al trobar-me de cop y volta rodejat de «montanyas regaladas», de riuets, de conills, de porchs y de gent de poble.

Aquí no 's parla de 'n Monegal, ni de 'n Bolderes, ni de jurats mixtes: ni la pudó de la mort del Papa ha arribat á n' aquest perfumat recó de mon. S' ignora axó dels mitings y 't deixan escupir á terra, sense que 'l bostlle hi tinga res que dir.

¿Vols una felicitat més gran encare?

M' he passejat per tot el poble, he freqüentat moltas familias y no n' he trobat encare cap d' aquellas cursis que tant abundan á Barcelona, compostas d' una mamá més ó menos oficial y d' un estol de nenas cloróti.

cas que buscan *colocació*; no he sentit tocar en lloch un *waltz-boston*, ni cantar *las oscuras golondrinas*, ni l' *ivorrei morive*. Els habitants d' aquest poble desconeixen en absolut l' existencia de las *raspas* y de las modists, ab lo qual dit está que tampoch se cantan aquí l' *frú-frú* ni la cansó bestial del *Toni y la Paula*: no corran pianos de manubri, ni se sent el grinyolar d' un mal *acordéon*. Y, sobre tot, estém segurs de no morir esclafats per cap automóvil.

Els personatjes més importants d' aquest poble son, com en tots els pobles de semblant *tessitura*, l' arcalde, el senyor rector, el metje y l' apotecari. De mestre d' estudi no n' hi ha, y aixís se comprén que la felicitat d' aquest tros de cel sigui complerta. Ademés dels tipos anomenats, segueixen en importancia un parell de page-

ses riquíssims y els seus fills respectius. Tots els altres habitants no son més que pagesos sense graduació, que treballan, menjan y dormen, sense darse més compte de la seva existència que la que s donan els seus companys inseparables, els bous y las mulas.

¡Oh, sers dignes d' admiració! Desde bon matí fins que s fa foch els veuríes acotats sobre la terra, cavant, llaurant ó fent altres fatigas propias del seu art... de pagés; els veuríes amarats de suor, esperant tranquils l' hora de las bessas; bessas que no tastan, dit siga de passada, fins després d' haver passat el rosari ó una part de rosari, que sobre la *questió* no hi soch gayre entés.

Aquí si que l' *armonia entre el capitul y el trabajo* es un fet sólidament realiat. L' immensa majoria dels pagesos cultivan la terra dels altres, però això ¿qué hi fa? ¿No tenen lo necessari? ¿No son felissos? ¿No viuen fors a anys? El rector, el pastor d' aquest remat tan dócil, no pot menos de contribuir á la felicitat dels seus feligresos y, á cambi d' aquellas suors del sant treball, ell hi posa l' seu, dibentlos hi una missa tots els díes, y els diumenges, además, com á propina, els dóna un sermó. L' arcalde, una altre excelent persona, amo materialment de mitj poble y moralment del poble sencer, fa tot lo que pot á favor dels seus conciudadans, garantintlos l' ordre de Camptorrax, en quina ocupació hi dedica tots els ratos—que no son gayres—que l' deixa lliure l' eterna partida de tresillo, entaulada ab el susdit rector, el metje y l' apotecari.

Els quatre citats personatjes constitueixen els puntals més fermes d' aquesta societat pagesívola y son, naturalment, la gent més ben vista del poble y ab la que no convé estarhi malament. Per xó, sempre que algú d' ells, tot passejant, s' arriba á un tros ahont s' hi treballa, el pagés, al véure'l, deixa per un instant l' aixada, y l' saluda en aquesta forma:—Bonas tardes, senyor Fulano, —y, allargantli la bóta, li ofereix un traguet.

(Suposo, amich Croapis, que ja haurás entés que no sempre diu «bonas tardes», donchs si l' *encuentro*, es al matí, li dirá:—Bon día, senyor Fulano. T' faig aquesta observació porque no t' creguis que 'ls pagesos camptorraxins no saludan més que á la tarde).

Aquest es el poble deliciós que hi tingut la xiripa de trobar pera passar aquest istiu, y creu que no serà l' últim que hi passaré, si de la meua voluntat depén.

Naturalment que no tot son delicias, y que la vida aquí te 'ls seus inconvenients, però... ¿qué signifícan las petitas molestias y incomoditats comparadas ab las infinitas ventatjas de que t' hi fet sabedor?

Y per últim, la rahó de ma preferència per aquest poble es poderosa, suprema, convincent y definitiva.

Aquí la vida no 'm costa un céntim!
Tinch l' honor de fer una gorra á un d' aquells puntals de que t' parlava.

¿No es aquest un motiu més que suficient pera cantar las excelencias d' un poble?

Sin más por hoy, etc., ja sabs que pots disposar de ton bon amich,—*Pau Pi*.

Per la transcripció,

ROSSENDO PONS

ELDORADO

Havém passat una setmana ab el mes gran ensopiment. Sort que ls senyors Francos y Llana ens han fet riure de valent...

Vostés dirán: ¿Y tant van riure? aixó seria, de sigü,

que algun saynete van escriure ab un *gracejo* gens comú...

Donchs, no; aquí s tracta d' un vell drama engiponat per dits senyors que precedeixen de gran fama...

com assessins d' obras y autors. Ab l' argument de la *Stuardo*

poema immés, molt conegut, han arreglat un nou petardo...

y el pobre Schiller ja ha rebut. Entre espurgadas capritxosas,

entre anyadits y supressions de las tragedias mes hermosas

ells ne fan dramas carrinclóns.

Y la Guerrero ¿cóm va ferho? Mitjanament, com va sabé,

¿Alló es plorar, donya Guerrero? Ah, no senyora, alló no es re.

D' aquella escena tan superba, d' aquell dolor tan gran, tan bell,

la pobra *Stuardo* no 'n conserva ni las hetxuras, ni la pell.

L' últim diumenge va se l' día que s despedí la companyia; y la *comedia* aquí dió fin.

¡Tornin sovint!

A LA PLATJA

Sombras marítimes.

TÍVOLI

S' ha donat *La Bohème*
 que surt ajustada.
 Els artistes son
 bastant acceptables:
 en Pagani sab
 molt bé lo que canta;
 el gran Puiggener
 diu el papé ab ánima;
 la Palermi fa
 una *Mimi* exacta;
 á la Braconier,
 li aplaudeixen l' *aria*
 y en Banquells sab dir
 la *vecchia simarra*
 ab el sentiment
 qu' es indispensable.
 Mereix menció apart
 el mestre Baratta
 que l' orquesta du
 ab consciencia y trassa.
 En resum: un nou
 éxit per la casa
 que sembla que fa
 brillant temporada.

NOVEDATS

¿Qué será aixó dels *Watry* que ab tant bombo
 y tanta lletra grossa y tants cartells
 anuncia l' empresa per divendres?...
 A saberho no gayre trigarém.
 Acompanya á la *troupe* un gran ciclista
 que diu que fa treballs molt sorprenents...
 La senmana que vé donarém compte
 de la impresió que 'ls *Watry* 'ns hagin fet.

NOU RETIRO

Debut de la Fornarina
 una xicota molt fina
 que sab de qué se las heu
 ab la *garganta* y el peu,
 puig canta com una *estrella*
 y balla com una *bella*.
 Tot aixó, ara, acompanyat
 d' un pamet molt envejat
 fa que hi hagi al Nou Retiro
 molt *negoci* y fins... molt *giro*.

N. N. N.

L' ESPECÍFICH

—¡Ay! mare, la meva mare;
 quin viure mes arrastrat...
 —¿Que tens, filleta? ¿Qué 't passa?
 —Tinch un caixal tot corcat
 que 'm fa veure las estrellass
 y no 'm deixa sossegá.
 —No t' espantis filla meva,
 que bé prou se 't curará.
 Farém bullir certas herbas
 que 'm sembla t' anirán bé..
 —¡Ay! mare, la meva mare;
 aquest remey, prou que 'l sé.
 Me 'l vaig fer fa quinze días,
 y 'l dolor segueix igual.
 —Donchs farém un' altra cosa
 pera que 's calmi el teu mal.
 Aquesta nit, quan te 'n vagis
 com de costum, á dormí,
 't posaré, si á tú 't sembla,
 un cascall sota 'l coixí.
 —¡Ay! mare, no feu tal cosa
 porque ja hi probat aixó,
 y 'l dolor segueix com sempre.
 —Donchs, també diu que 's molt bó,
 pendre d' herba caixalera
 un baf, que duri mitj quart...
 —¡Ay! mare, la meva mare;
 shí ho vaig fer cap el tart,
 y encare 'm queixo.

—Donchs mira;

pósat á dintre 'l caixal
 un grá de pebre, y tal volta
 aquest dolor infernal
 se 't calmi un xich... ¿Vols probarho?
 —¡Ay! mare; probat ho tinch,
 y 'l dolor per' xo no 's calma.
 —Potser si compressim cinch
 céntims de menta ben forta,
 y glopejantla uns instants...
 —¡Ay! mare, la meva mare,
 ja ho tinch fet, y com avants,
 segueixo desesperada.
 —Potser ví calent ab sal...
 —¡Ay! mare; prou que vaig ferbo.
 —¿Y no 't va calmar?

—No tal.

—Donchs filla, la meva filla;
 per curar radicalment
 aquest mal que 't mortifica
 y que 't causa tan torment,
 ves á casa del dentista;
 li contas lo que fa 'l cas,
 y 'l caixal pots t' arrenqui...
 —¡Ay! mare, no ho faré pas;
 me sembla que 'm moriría..

—No, tonta...

—Si mare, sí.

—¿Donchs qué vols fer?

—Ara hi penso;

l' altra nit, en Sadurní,
 tot ballant á n' el Cassino
 'm va dirme molt formal
 que tenia un específich,
 per curá 'l mal de caixal.
 —Si 't sembla, aniré á buscarlo.
 —Si 'm volguessiu fe 'l favor,
 tal vegada mare meva
 se 'm calmaría 'l dolor.

La vella surtí depressa
 en busca de 'n Sadurní;
 y després de l' entrevista
 que 'ls dos joves van tení,
 la mare digué á sa filla:
 —¿Que tal? ¿cóm tens el caixal?—
 Y la noya, molt contenta
 respongué:

—¡Ja no 'm fa mal!

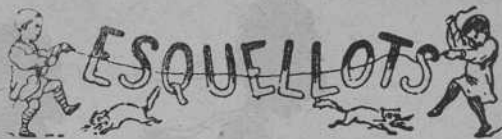
—¡Quin miracle! Quan me fassi
 mal el caixal, li diré
 que vingui també á curarme'l...
 —¡Ay! mare; aixó no pot sé'.

—¿Per qué?

—Perque l' específich

de 'n Sadurní, sols es bó
 per curá 'l mal de las joves;
 pero 'l de las vellas... no.

LLUIS G. SALVADOR

Sr. Garcia Alix: vosté que té un odi tan gran á la
 República que ni vol tolerar que s' ataquí á la mo-
 narquía ¿ja s' ha fet cárrech de lo que li ha succehit
 á Barcelona?

Tenia aquí com á todas las capitals d' Espanya un
 alcalde monárquich, *nada menos* que de Real Ordre,
 y de la nit al dematí, s' hi troba un alcalde repu-
 blicá.

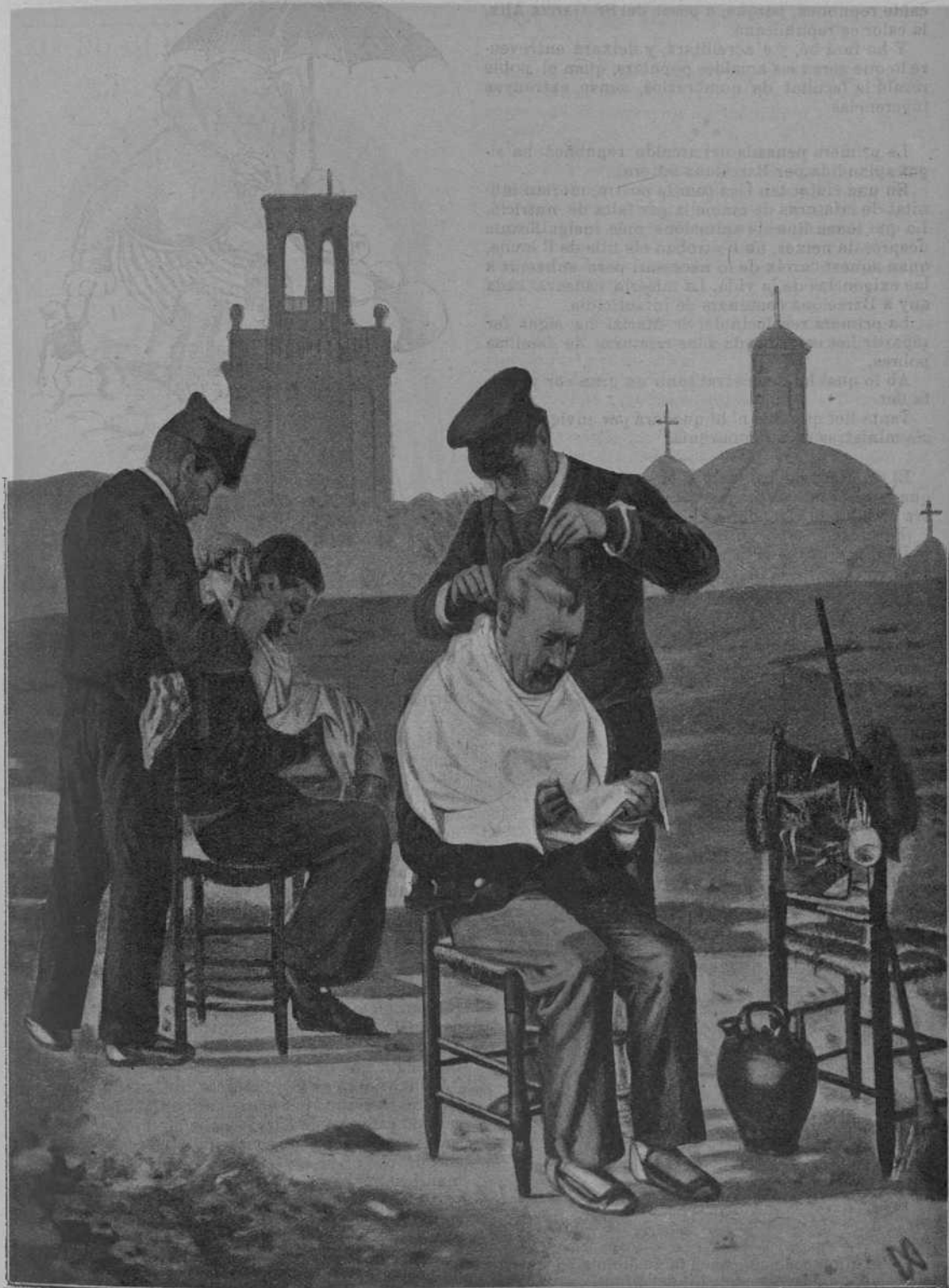
Vosté vá mantenirhi á n' en Boladeres, nombrat
 per en Maura y S. M. l' Estin hi ha posat á n' en
 Marial, nombrat pel poble.

¿Qué me 'n diu del cambi? ¿No li sembla que n'
 hi ha per tirar la cartera al foch?

Ja sabém que 'n Marial no empunyaré la vara,

A MITJOS DEL SIGLE PASSAT
UNA BARBERIA A L' ESPLANADA

De cara al sol.

Del malaguanyat artista *M. Moliné*

sino durant l' absència de D. Guillém, á qui ja las patillas li regalimavan suhor y se 'n ha anat á posarse en mánegas de camisa á las sevas possessions de Concabella.

Pero mentres duri la calor, Barcelona tindrà arcalde republicá, porque, á pesar del Sr. García Alix, la calor es republicana.

Y ho farà bé, y s' acreditará, y deixarà entreveure lo que serán els arcaldes populars, quan el poble recabi la facultat de nombrarlos, sense extranyas ingerencias.

La primera pensada del arcalde republicá ha sigut aplaudida per Barcelona entera.

En una ciutat tan rica com la nostra, morían infinit de criaturas de mamella per falta de nutrició. Lo que tenen fins els animalóns més insignificants després de neixer, no ho troban els fills de l' home, quan aquest careix de lo necessari pera subvenir á las exigencias de la vida. La miseria causava cada any á Barcelona centenars de infanticidis.

La primera resolució del Sr. Marial ha sigut fer repartir llet esterilitada á las criaturas de familias pobres.

Ab lo qual ha demostrat tenir un gran cor y molta llet.

Tanta llet que fins n' hi quedarà per enviar á dida als ministres de la monarquía.

El Sr. Monegal ha anat á Madrit, ahont sembla que ja no li fan las magarrufas que li feyan quan era arcalde de Barcelona.

¡Pobre D. Joseph! ¿Y donchs qué 's figurava?

Ja que al últim se 'n va anar á casa seva, devía seguir al peu de la lletra la célebre frase de 'n MacMahon.—*J'y suis, j'y reste.*

Es la millor regla per no tenir disgustos.

L' altre dia vaig sorprendre la següent conversa entre dos guardias municipals:

SUPOSICIONS

—¿Vol dir que al nou papa 'l farán dormir en el mateix calabosso y en el mateix llit del difunt?

—¡No! Li posarán palla nova.

EL PRIMER BANY

—Quan la calor va de veras, es una cosa evident, siguin bestias ó personas, tothom la sent.

—Giménez, has oído tú decir algo del *prochecto* del Sr. de Boladeres?

—¿A cual *prochecto* te refieres?

—A la creación de una Academia para el cuerpo. En ella dicen que nos enseñarán de modos.

—Hombre, me alegro; porque así además de municipales seremos académicos.

Ha comensat á veure la llum en aquesta ciutat un nou senmanari titulat *La Barretina*, que si continúa pel camí emprés arribará qui sab ahont. Tot en ell es superior: paper de primera, tinta de primera y mangra... de primera. De més á més, despeix un oloret carca qu' enamora y está escrit ab una sal que per nosaltres la voldríam.

En la primera página del primer número publica el retrato de la germana petita del papa que, segóns els que la coneixen, es d' un admirable parescut.

¡Arri, aixirit colega, arri! Bona sort y no cansars'hi.

Ah! Y expressions al bisbe.

Si en un moment de ceguera, en l' esclat de una revolució, una Junta revolucionaria qualsevol, posés á la venta una joya artistica de una catedral, es tich segur que de cafre, no la 'n deixarian.

Donchs aixó es lo que tracta de fer una corporació que té motius per blasonar de ilustrada, com el cabildo catedral de Saragossa, y no ab una joya escadussera, sino ab una magnífica colecció de tapisos, únichs en el seu género y de un valor artístich inapreciable.

Un inglés els vá veure, 'ls va festejar, y ja tenen aquells piadosos reverendos, á qui paga l' Estat pera que contribuheixin á la difusió de la cultura, disposats á cambiarlos per uns quants grapats de lliuras esterlinas.

***

Els tapissos saragossans, en número de 22, havien pertenescut al rey Ferrán el Catòlich, qui vá legarlos al arquebisbe de Saragossa y aquést á la Seu de la capital aragonesa.

¿Té 'l cabildo actual dret d' enagenarlos?

¡JA NO HI HA VIATJE A ATENAS!

PICAROL

—[Tot justament ara que ja m' havia fet el traje de grech!...

Per damunt de la llei de que pera ferho 's pugni creure autorisat, hi ha consideracions de un ordre superior que obligan á impedirho.

Els tapissos del rey Ferrán pertanyen á la Historia, y no hi ha incorporació per encopetada que 's cregui, que pugni atentar á la Historia patria.

Llegeixo en un periódich que 's buscará una solució perque 'ls tapissos no surtin del nostre país sense que 'ls interessos del cabildo 'n surtin perjudicats.

De solució no més n' hi ha una.

Restablir el decret de 'n Ruíz Zorrilla, confiscant todas las joyas d' art de las iglesias, transferintlas ale Museos nacionales.

Está vist y revist qu' en las iglesias están en perill de ferse fonedissas: tant sols en els Museos poden contribuir á la gloria del país y al foment de la cultura pública.

Els coros de 'n Clavé en son viatge á Asturias han recullit una interompuda série de demostracions simpáticas y entusiastas.

Per tot han sigut festejats y aplaudits.

Per tot han escoltat aclamacions de «¡Viva Cataluña!»

Be es veritat que 'ls coros de 'n Clavé, fidels á la tradició del mestre, han deixat escoltar, per tot hont han cantat, las notas vibrants del «Gloria á España»

Una monja de la Casa de Caritat, una simpática papellona, que aixís las anomenan els albergats á causa de las alas de la cofia blanca, ha pres el vol ab un seu adorat torment.

Al día següent de la fuga vá enviar els hábits á la superiora.

Podia enganxarhi ab una agulla un paperet que digués:

«Penji'ls á la figuera.»

De una carta de Madrid, que publica *La Perdiu*: «Ramellet final. Al carrer de Fuencarral—y passi el vers consonant—se vá ahir de matinada en un magatzém de calar foch fusta de gran importancia.»

Y ara un' altra vegada, posis á fer versos y li surtirán galimatías.

Edison el famós inventor yankee efectuant un experiment ab els raigs X ha casi perdut la vista.

¡Quina desgracia per l' humanitat!

Perque la vista del genial inventor, valia més que la de un milió dels seus semblants.

Enhorabona 's quedi cega la fe; pero no l' experimentació.

Un periódich americá, desitjant aumentar el número dels seus lectors, vá publicar el següent anunci:

«Ahir al matí, una de las senyoras casadas més hermosas y distingidas de la ciutat vá donarme un' abraçada. Prometo revelar el seu nom en un dels próxims números.»

Picats de la curiositat y enllemnits ab l' escándol, varen comensar á ploure suscriptors. Per fi, dos ó tres días després, publicava 'l periódich la gruada revelació:

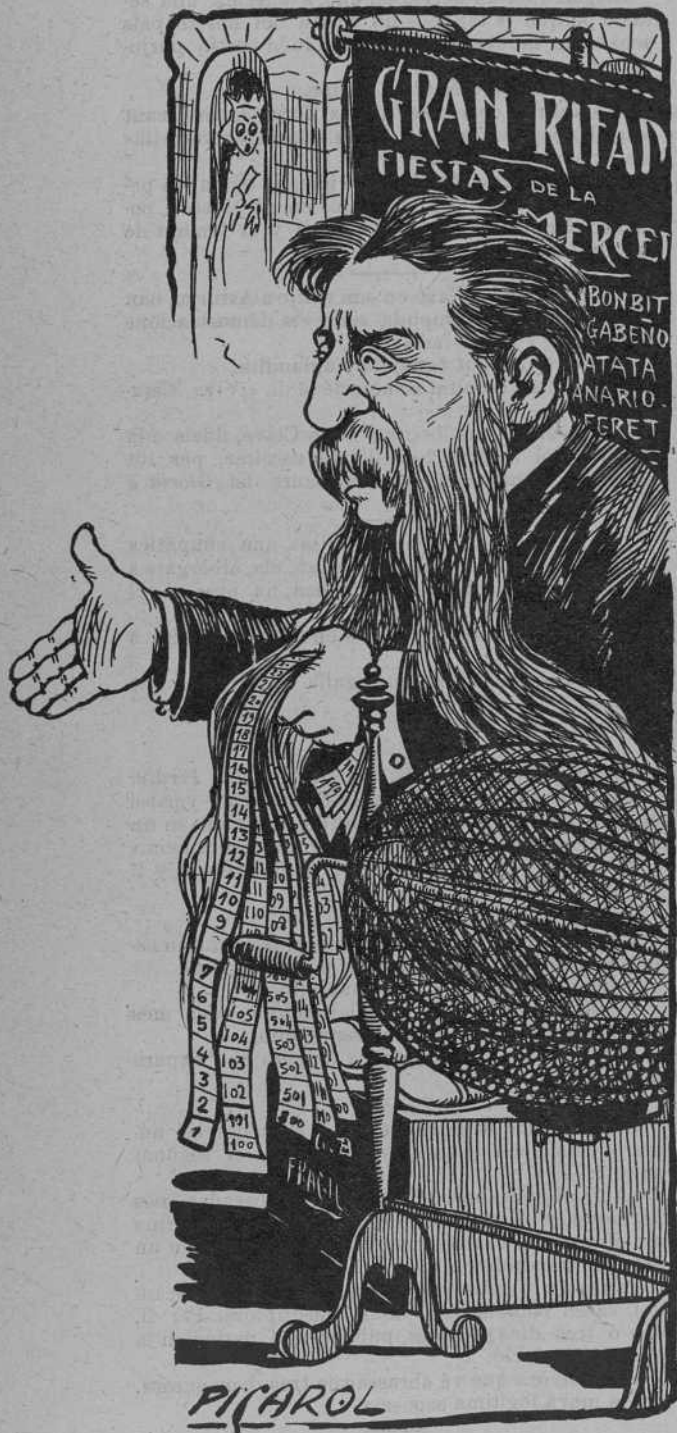
«La senyora que vá abraçarme tres días enrera, era la meva legítima esposa.»

Els coros de 'n Clavé varen visitar fa molts pochos días la ciutat de Oviedo. Y allí, com á tot arreu d'

Espanya ahont s' han presentat, foren aclamats y obsequiats á *cuerpo de rey*.

Molts son els que han fet ressaltar el contrast de trobarse al mateix temps á Barcelona l' insigne Perez Galdós, eminencia indiscutible, figura ilustre

UNA IDEA DE DON GUILLÉM

—Las fiestas de la Mercé ¿no son una rifada? Donchs... comensemlas ab una rifa.

admirada de tot el mon, per qui no s' ha fet res absolutament durant sa estancia entre nosaltres y á qui no han obsequiat sino uns quants amichs intims, haventhi incorporacions y entitats á las que corresponia ferho.

Y es que desde 'ls *cops-de-fals* en la *hidalg*a Barcelona sols tenim per nacionals dugas glorias capitals: Doménech y *Noy de Tona*.

Mentres el senyor Boladeres se troba en sas possessions de Maldá estudiant els intrincats problemes municipals, com si diguessim tocantse la pampa, s' ha encarregat de l' arcaldia el regidor don Juli Marial, home franch, actiu, amich del poble y mestre d' obras experimentat, capás de donar una bona paletada de ciment á las esquerdas de casa la vila.

Lo que deu dir ell: Ara que s' acaba la huelga dels paletas y que jo podria dedicarme á la meva feyna, m' embrancan ab la vara y se 'n van á la torre, deixantme la taula plena de assumptos pera resoldre.

Lo pitjor d' aixó es que la gloria de tots els seus treballs serà per l' altre.

Y un cop la vara hagi tornada vosté veurá, senyor Marial, qu' es una vida *accidentada* la de un alcalde accidental.

Ab motiu d' obsequiar ab un banquet al primer tinent alcalde de Madrid, senyor Nicoli, que ab carácter particular va tenir á bé visitar la ciutat dels *campes pendents*, el nostre Ajuntament s' ha gastat, sense consentiment del vehinat, qu' es el *verdadero conde*, un gratat de centenars de pessetas.

La galanteria avants que tot. No hi tenim res que dir. Pero, figúrinse per un moment que aquest senyor Nicoli pateix de ulls de poll; ¿no hauria preferit cent mil vegadas més que aquest quartos s' haguessin empleat en *reempedrar* algún carrer dels molts que ho necessitan? Aixó fet en honor del edil madrilenyo hauria sigut ademés beneficiós pera 'ls seus peus delicats, y del seu homenatge 'ls barcelonins n' haurian llepat alguna cosa.

Pero aquí l' obsequi es sempre lo de menos. Si en els ápats que 's donan á favor de un personatge no posem més que un cubert, el del obsequiat, no hi hauria un sol concejal que votés á favor de cap banquet.

¿A qué es degut tot aixó?

A que l' estómac no pensa, y, als regidors, el ventrell els fa perdre la xaveta.

La fotografia que 'ls nostres lectors veurán en aquest número, representant una de las més típiques escenas barceloninas de mitjos del sigle passat, es reproducció d' un treball del nostre may prou anorat company el caricaturista Manel Moliné.

Tant per l' homenatge que la seva publicació significa per la memoria del nostre malaguanyat amich, com pel seu indiscutible valor històric, que 'ls coneixedors de la época no deixarán d' apreciar, tenim una verdadera satisfacció en honrar avuy ab aquest interessant *document* las pàginas de LA ESQUELLA.

Hem tingut ocasió de veure funcionar la màquina de compondre que la casa David Ferrer y Companyia (Escudellers, 6,) ha introduhit á Barcelona y de la qual n' hi ha ja alguns exemplars treballant ab molt éxit.

La nova màquina es senzillament una maravel·la tipogràfica, superior á tot lo que en aquest ram s' havia inventat fins avuy.

Ella sola, baix la direcció d' un operari, compón, ajusta, fón la línia composta, distribuheix... Y tot, ab una precisió y una rapidés que sóls se explican y 's comprenen trobantse al davant d' aquest prodigi mecánich que, ó molt ens equivoquéu, ó está cridat á produhir en l' art del llibre una verdadera revolució.

Diumenge, després de cinch ó sis senmanas de viure entre nosaltres, sortí de Barcelona l' insigne novelista y autor dramátich, gloria de las letras espanyolas, D. Benito Pérez Galdós.

L' aplaudit autor de tantas y tan hermosas obras, se 'n va encantat de la capital de Catalunya y del esperit noble y progressiu dels seus habitants.

El Sr. Pérez Galdós, que pensa acabar l' estiuheig á Santander, s' aturá un dia á Montserrat pera dirigirse després á Lleyda, ahont debía assistir á la primera representació de la seva celebrada *Mariuchá*.

Al despedirse del eminent novelista, LA ESQUELLA el saluda ab l' única frase qu' en aquest instant pot sintetisar el seu pensament:

— ¡A reveure!...

En pochos días ha celebrat el nostre simpátich Ajuntament dos ó tres banquetes.

De manera que si la recaudació de consúms disminueix, no será pas perquè la corporació municipal no procuri *consumir* tot lo possible.

Per cert que s' ha observat que en cada un d' aquest tiberis la concurrència de regidors ha sigut bastant numerosa.

En cambi, quan tocan á celebrar sessió, casi no s' hi presenta ningú.

Lo que deya aquell: — *Váyase lo uno por lo otro.*

Els timos continúan á l' ordre del día.

Nostre bon amich, el llo-rejat poeta D. Joaquim Ayné Rabell, guanyador del primer accésit á la

flor natural en el certámen «Lo Rat Penat» de Valencia, acaba de ser víctima del rata literari J. Casas, quin senyor ha tingut la desfatxatés de posar la firma al peu de un treball seu, segóns pot veure en el número prop passat de LA ESQUELLA.

Enviem la enhorabona al senyor Ayné pel seu nou triomf y li doném el pésam per l' *atracó*.

Una mare compareix á casa del metje acompanyada de un baylet de pochos anys, fill seu.

— Senyor doctor: aquest noy s' ha empassat un clau. ¿Qué té de pendre per treure'l?

El metje examina al noy y no trobantli novetat, li diu:

— Que se 'n empassi un altre.

— ¿Vol dir, Sr. Doctor?

— Sí, dona, sí: ¿qué no sab què diu el ditxo? «Un clavo saca otro clavo.»

QUÈNTOS

Hermosa perspectiva.

Davant de un pobre home que 'ls escolta ansiós, dos metjes discuteixen sobre la malaltia que 'l té clavat al lit. Els dos están completament en desacort, y de mica en mica la discussió 's vá escalfant.

— Jo li dich y li repeteixo que 's tracta de un cas de apendicitis.

— Fugi, home, fugi... ¿y qué ha de ser aixó una apendicitis?...

— ¿Qué s' hi juga?

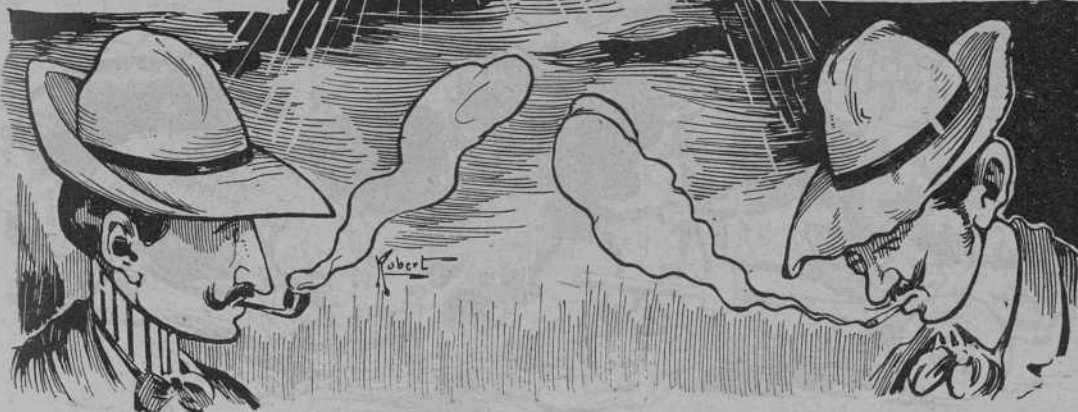
— Lo que vulgui.

— Está bé: ¿van cinquanta duros?

— Van.

— Donchs, ja ho veurá dintre de pochos días quan li farém l' autopsia.

CAUSAS Y EFECTES

El tombar l' ala als sombreros, segóns un sabí espanyol,

se deu la mitat al vent y l' altra mitat al sol.

que havia de fer? ¿No veu vosté que la legítima tothom se la desa?

XARADAS

I

Fa tanta *dos-tercera dos-darrera* vegada que l'estiu ve á debutar que 'm temo de que un dia 's trencherà la corda del amor, y 'm desespera.

Molts cops trobo *tot prima* la encisera quan el dissapte vaig á festejar; hi entro dispost *primera* enratonar y 'n surto... no sé de quina manera.

A mí l'hivern mes que l'estiu m'agrada s' *hu-dos-tres-quarta* menos la persona, no 's cansa tant y s' está mes d' humor.

May s' acaba l'estiu, mala negada, ab estiu permanent adeu Ramona, ab estiu permanent adeu amor.

J. COSTA POMÉS

II

Es la *primera* vocal la *segona* temps de verb vegetal *tres-invers*, *quart-quart* califica al *tot* que 's una fruyta molt rebona y mes bona si es *dos-ters*.

J. FARRÉS GAIRALT

TRENCA-CLOSCAS

ADELA TORRES ALL

Formar ab aquestas lletas degudament combinadas el títul de una sarsuela catalana.

TOMASET

CONVERSA

- Vols venir á festa major, dilluns?
 —¿Qué hi farém?
 —Mira de las quatre á las set tocan sardanas y ens divertirém, ¿sabs-hont anirém per dormir?
 —Ahont?
 —A casa dels nuvis que acabo de dir.

PETÍ DE TORROELLA

GEROGLÍFICH

D D

K A

A I

NEN PAUL

O O

PRIM

VERDAGUER

ALBERTET DE VILAFRANCA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

EN BOLADERES, AL CAMP

—¡Ara 'm trobo en el meu element!

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

PREMIO Y CASTIGO | LA LUCHA POR LA EXISTENCIA

POR

Maria del Pilar Simnés

Un tomo en 8.º, Ptas. 4

POR

M. ANGEL VACCARO

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

SOTA LA PARRA

PER C. GUMÀ

Preu: 2 rals

Nova edició. Singlots poètics, ab ninots

ACABAN DE SORTIR

IL PROFETA

PER D. SERAFÍ PITARRA

Preu: 2 rals

FAUST

PER D. SERAFÍ PITARRA

Preu: 2 rals

SINGLOTS PUBLICATS FINS AVUY

La butifarra de la llibertat
La Esquella de la Torratxa
Lo cantador
Lo castell dels tres dragons
¡Cosas del oncle!
Ous del dia
Las píldoras de Holloway
Si us plau per forsa
Un mercat de Calaf
Un barret de riallas
La venjansa de la Tana

La vaquera de la piga rossa
Las carabassas de Montroig
En Joan Doneta
Lo punt de las donas
L' últim Trencalós
L' Africana
Grá y Palla
Lo boig de las campanillas
Il Profeta
Faust

Preu de cada singlot, 2 rals

CIENCIAS Y PACIENCIAS

DEL CALAIX
D' UN SABI

PER FRA NOI

*Secrets d' economia domèstica — Remeys fàcils y barats — Experiments de física recreativa
Fórmulas novas d' art culinari — Jochs y entreteniments casulans*

Preu del tomo, UNA PESSETA

Resumen Bibliográfico

N.º 7. JULIO, 1903

*

SE REPARTE GRATIS

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

FACCIOSOS D' ESTIU

Una partida... de bromistas.